

— more than 60 percent of Belarusian families would be living below the subsistence level.

Conclusions

A recoil to the past and to the previous economic model is impossible in Belarus. The previous economic system collapsed because it was internally inefficient. Basic resources were distributed on the basis of a decision of a relatively small group of government officials. That system could not compete with the economic systems of the developed world, which secure that resources are distributed in order to improve living standards and to guarantee prosperity of the people.

The main reason for the current economic collapse in Belarus is the inefficiency of Belarusian enterprises. It can be managed only through producing competitive products, introducing free market production factors and establishing an efficient production system like the one of industrially developed countries.

The economic transformation of Belarus' production sector will require a considerable volume of investment, which can be attracted only if the country creates a favourable investment climate for domestic and foreign investors. However, it is impossible to achieve that in a country where the majority of industrial and agricultural enterprises are tightly controlled by the state. Therefore, the government should speed up privatisation in order to ensure the development of free market stimuli. The government should also introduce more rigid budgetary restrictions — regulations obliging enterprises to spend not more than they earn and to take loans on the condition that they will be able to repay them.

The transition period can cause serious difficulties for those who will have to leave their jobs and to look for new ones. The social security system should be aimed at these people and their families, encouraging them to search for new and more attractive jobs.

Ausma Orlovska

(Rīga, Latvija)

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā

Ārvalstu tiešās investīcijas (ĀTS) parasti definē kā summu, kuru noteiktas valsts fiziskas vai juridiskas personas iegulda ārvalstu uzņēmējdarbību

pamatkapitālā. Investīcijas tiek izdarītas nolūkā iegūt ilgstošu peļņu un efektīvu ietekmi uzņēmējdarbības vadībā, kas darbojas citā valstī.

Kā zināms, ĀTS ir visnozīmīgākā investīciju un kapitāla eksporta forma. Atšķirība no cita veida starptautiskās kapitāla plūsmas ir tā, ka ĀTS vienmēr ir saistītas ar dažāda līmeņa kontroli, tehnoloģijas un menedžmenta eksportu.

ASV komercdepartaments uzskata, ka ĀTS, atšķirībā no citām privātām ilgtermiņa investīcijām, tiek konstatētas vismaz 10% īpašuma tiesības ārvalstu firmā. Fundamentālu investīciju gadījumā tirgus investors pārvieto uz mērķa valsti visu uzņēmumu.

Populārākais starptautisko investīciju veids ir ārvalstu investīcijas kopuzņēmumu veidā, kurus var sākt no nulles vai pārņemt daļu no jau eksistējošā ārvalsts uzņēmuma.

Ārvalstu investīciju tiesisko statusu dažādās valstīs ietekmē daudzas likumdošanas nozares: civilkodeksi, starptautiskie privāttiesību likumi, uzņēmējdarbības, tirdzniecības, nekustāmā īpašuma likumdošana.

Praktiski pasaulē nav nevienas attīstītas valsts, kurā likumdošana stingri nereglamentētu ārvalstnieku ekonomiskās tiesības, jo neviena valsts nepieļauj, ka citu valstu pilsoņi pārņemtu veselās tautas saimniecības nozares, lielus zemes īpašumus, pārmērīgu ietekmi stratēģiski svarīgās nozarēs. Izņēmums ir Eiropas Savienība un Ziemeļu Padome, kur starptautiskās ekonomiskās integrācijas ietvaros uz attiecīgu līgumu pamata ārvalstniekus ekonomiskajā tiesībspējā pielīdzina savas valsts pilsoņiem.

Balstoties uz atsevišķu valstu pieredzi, var izdalīt šādus ārvalstu investīciju vispārējos tiesiskos principus:

- ārvalstu investori citā valstī nevar darboties jebkurās, bet gan stingri noteiktās formās;
- ASV, Somijā neļauj investēt nekustāmā īpašuma tirdzniecībā un starpniecībā tajā;
- atsevišķās valstīs sevišķa uzmanība pievērsta tam, lai zemes īpašumi pārsvarā būtu pilsoņu rokās (ASV, Zviedrija, Somija);
- ar likumu tiek noteikts akciju procents, kuru ārvalstnieki var iegūt zināmās tautsaimniecības nozarēs (Zviedrija, Somija);
- par ārvalstu uzņēmumu reģistrācijas faktu tiek ziņots publiski (Somija, Zviedrija, Krievija).

Kopumā ārvalstu investīciju darbības tiesiskie ietvari valstīs tiek noteikti divējādi:

- 1) nosakot absolūtos investīciju aizliegumus, kurus pamato ar nacionālās drošības apsvērumiem vai ierobežojumiem noteiktos sektoros;
- 2) nosakot noteiktus darbības vai struktūras noteikumus.

Absolūtie aizliegumi visbiežāk attiecas uz bruņojuma rūpniecību, transportu, telekomunikācijām, bankām, dabas resursu ieguvī, īpašuma tiesībām uz zemi.

Atsevišķu valstu likumdošanā, savukārt, noteikts, kuras nozares ir atvērtas ārvalstu investīcijām, vai īpaši stimulēta to piesaiste.

Plaši izplatīts noteikums ir tas, ka ārvalstu investori nedrīkst kontrolēt investīciju ar pamatkapitāla kontrolpaketi. Tāpat investīcija ir iespējama tikai kopuzņēmuma veidā ar investīciju kapitālu līdz 49% apjomā (Lattelekom līgums, kas faktiski tika pārskatīts).

Latvijā 1991. gadā tika pieņemts likums "Par ārvalstu ieguldījumiem Latvijas Republikā". Diemžēl, tas izrādījās nepilnīgs gan no ATI piesaistošo, gan ierobežojošo un aizliedzošo noteikumu viedokļa.

Latvijas Republika ir noslēgusi virkni starptautisko līgumu ekonomisko attiecību sfērā, kas reglamentē starptautisko investīciju piesaisti un citus ar tām saistītos jautājumus.

Ārvalstu tiešo investīciju piesaistīšanas stratēģija Latvijai ir izstrādāta ar PHARE konsultantu palīdzību. Ārvalstu tiešo investīciju piesaiste Latvijā ir Latvijas attīstības aģentūras (LAA) uzdevums.

Lai radītu informācijas pieejamību visos Latvijas reģionos, LAA ir noslēgusi līgumu ar Uzņēmējdarbības atbalsta centru (UAC). LAA ir izveidojusi pārstāvju tīklu ārvalstīs – Vācijā, Krievijā, Ukrainā, Austrālijā, ASV.

Potenciālos ārvalstu partnerus par biznesa iespējām Latvijā informē ar Internet palīdzību Latvia – Online, kurā iekļautas ziņas par valdības politiku, makroekonomisko situāciju, likumdošanu, muitas tarifiem, privatizāciju u. c.

Internet tīklā atrodama arī informācija, ko sniedz LURSOFT informācijas grupa. Tās informāciju var izmantot no jebkuras vietas, kur ir telefons, modems un dators, 24 stundas dieņnaktī.

Gan mūsu, gan ārzemju biznesmeņiem ir ļoti nepieciešama informācija par otras puses kādas kompānijas darbību, kas parastajā formā kā kredītinformācija satur legāli pieejamus datus par interesējošo firmu: rekvizītus, tiesisko statusu, darbības veidus, apjomus, pamatkapitālu, dibinātājus, finansiālo stāvokli, banku sakarus u. c. Latvijā šo informāciju sniedz CREDIT – REFORM LATVIJA, ārzemju informāciju – korporācija "Dun & Bradstreet International", ING pārstāvji un kredītinformācijas izplatītāji, Beļģijas kompānija "Bureau van Dijk Electronic Publishing Ltd".

Internet tīklā ir pieejama aģentūras "Baltic News Service" (BNS) sagatavotā informācija par Latvijas fondu tirgus norisēm. Šī fondu tirgus, privatizācijas un investīciju informatīvā sistēma saucas BNS Trast (BNS Treas-

ury And Stock). BNS ir lielākā aģentūra Baltijas valstīs, kas vāc un izplata operatīvus materiālus par sabiedriski politiskajiem un ekonomiskajiem jautājumiem Baltijā.

Ārvalstu ieguldījumu piesaistīšanas mērķis Latvijai, kā zināms, ir veicināt tautsaimniecības pārveidošanu, attīstību un pilnveidošanu. Vietējie kredītu resursi mūsu valsti pagaidām vēl ir pārāk dārgi un nav pieejami uz tādu termiņu, kurā tie reāli ir vajadzīgi. Ārvalstu ieguldījumi var ievest Latvijā vēl maz sastopamus privātuzņēmuma vadības elementus, tāds kā moderna kvalitātes kontrole, mārketinga stratēģija, realizācijas vadība, finansu plānošana un kontrole. Tie nepieciešami, lai pārveidotu esošos uzņēmumus, kā arī no jauna izveidotu ienesīgas ražotnes.

Investīcijas iedalās fiziskajās un finansu investīcijās. Fiziskās investīcijas rada jaunus pamatlīdzekļus, tādējādi dodot pieaugumu valsts ražojošajām jaudām. Finansu investīcijas vienīgi maina īpašuma tiesības uz esošajiem pamatlīdzekļiem.

Latvijā visas būtiskās investīcijas praktiski ir veiktas infrastruktūras attīstībā. Igaunijā, savukārt, vairāk kā 50% investīciju ir ieguldītas rūpnieciskās ražošanas attīstībā. Lietuvā, atšķirībā no Latvijas un Igaunijas, investīcijas sadalās samērā vienmērīgi pa nozarēm.

Visās trijās Baltijas valstīs tuvākajos gados ievērojamas investīcijas veiks norvēģu koncerns "Statoil", kas ir trešais lielākais jēlnaftas eksportētājs pasaulē (aiz Sauda Arābijas AROMCO un Irānas IRANIAN Oil Company). Līdz 2000. gadam kopējais investīciju līmenis reģionā plānots aptuveni par 170 miljoniem ASV dolāru, no tiem – 75 miljoni ASV dolāru Latvijā.

Katrai Baltijas valstij ir savas priekšrocības investīciju izvietojumā. Igaunija visvilinošākā ir vai nu Skandināvijas koncerniem, vai tiem biznesa gigantiem, kas darbību Eiropā pārrauga no Ziemeļeiropas valstīm (piem., Coca-Cola, Ericsson u. c.).

Lietuvas priekšrocība ir samērā nozīmīgs tirgus, piem., McDonalds darbību pārrauga no Viļņas.

Latvijā, kā zināms, savu pārstāvniecību nodibināja Shell.

Ārvalstu tiešo investīciju apjomi Latvijā pieaug ar katru gadu (sk. 1. tabulu).

Kā redzams no 1. tabulas, ļoti nevienmērīgi republikā ir investīciju augšanas tempi atsevišķās tautas saimniecības nozarēs. Transportā un sakaros tie 40,8 reizes pārsniedz kopējos investīciju augšanas tempus. Investīciju apjomi, galvenokārt, sāka palielināties 1994. gadā. Tas bija saistīts ar politisko, ekonomisko stabilizāciju un veiksmīgo monetāro politiku.

1996. gadā, salīdzinājumā ar 1995. gadu, investīciju apjomi strauji

1. tabula

Ārvalstu tiešās investīcijas sadalījumā pa darbības veidiem (Tūkst. latu)

Darbības veids	1992	1993	1994	1995	1996	Augšanas tempi 1996/1992 (reizes)	Pieauguma (samazinājuma) temps % 1996/1992
Pavisam	22497,3	50295,1	173298,2	274175,0	306041,5	13,6	+11,6
Lauksaimniecība, medniecība, mežsaimniecība	17,5	1435,9	216,4	278,8	332,0	18,9	+19,1
Zvejniecība	0,2	0,2	65,4	0,6	-	-	-
Rūpniecība	3695,1	9087,4	9220,4	49890,4	55614,2	15,1	+11,5
Būvniecība	56,1	1443,3	2401,8	2718,9	2540,9	45,3	-6,5
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība	159115,4	19522,4	10208,6	12338,5	26523,0	1,7	+115,0
Viesnīcas un restorāni	128,2	438,9	476,7	6322,9	7276,5	56,8	+15,1
Transports un sakari	303,6	3495,6	54386,9	116634,3	168648,0	555,5	+44,6
Nekustāmā īpašuma noma, komercdarbība	215,4	1537,6	1181,8	1621,5	6921,9	32,4	+430,0
Izglītība	8,3	9,5	101,6	80,9	9,7	1,2	-88,0
Veselības aizsardzība	959,3	1023,9	2543,7	6610,4	4194,9	4,3	-36,5
Citi komūnālie, sociālie pakalpojumi	56,8	451,9	1113,1	1047,3	1125,7	19,9	+7,5
Pārējais	-	-	11950,0	15764,5	-	-	-

2. tabula

Ārvalstu tiešās investīcijas sadalījumā pa valstīm (Tūkst. latu)

Valsts	1992	1993	1994	1995	1996	Augšanas tempi 1996/1992 (reizes)	Pieauguma (samazinājuma) temps % 1996/1992
Pavisam	22497,3	50295,1	173298,2	274175,0	306041,5	13,6	+11,6
Dānija	1132,2	2099,8	45689,8	71346,6	99031,4	87,5	+38,8
Krievija	2102,2	5391,6	10288,6	51280,5	42542,6	20,2	-17,0
ASV	14086,2	18723,4	24406,0	32843,9	29019,4	2,1	-11,6
Vācija	595,8	3663,4	12002,1	16369,9	11653,5	19,6	-28,8
Lielbritānija	334,3	1127,6	10204,4	13521,5	17967,8	53,7	+32,9
Īrija	42,5	2471,3	7718,9	10882,7	5598,0	131,7	-48,6
Nīderlande	215,0	2764,2	8454,3	10638,6	5160,0	24,0	-51,5
Šveice	66,0	3081,8	9951,2	10396,5	10016,4	151,8	-3,7
Somija	803,0	1522,7	3817,6	7760,1	8043,7	10,0	+3,7
Zviedrija	1594,8	4106,7	5001,3	7598,5	13519,1	8,5	+77,9
Austrija	67,0	1847,7	4598,8	67000,7	7885,8	117,7	+17,7
Baltkrievija	29,0	138,7	1084,8	1652,5	1757,4	60,6	+6,3
Kipra	0,1	58,1	3894,1	1420,8	76,1	761,0	-94,6
Panama	-	0,2	1070,0	1225,0	57,7	-	-95,3
Spānija	9,0	167,4	1022,6	1195,1	1224,4	136,0	+2,5
Ukraina	139,6	254,3	888,5	1154,3	368,2	2,6	-68,1
Izraēla	0,7	1,0	652,7	1006,5	39,5	56,4	-96,1

palielinājās trīs nozarēs: nekustāmā īpašuma nomā un komercdarbībā (4,3 reizes), vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā (115,0%), transporta un sakaru nozarē (+44,6%). Ar nožēlu nākas atzīt, ka to apjomi krasi samazinājušies izglītībā (samazinājuma temps – 88%), veselības aizsardzībā un sociālajā aprūpē (-36,5%).

Samērā lielas izmaiņas notikušas arī ieguldījumu struktūrā. Ja 1992. gadā vislielākās investīcijas tika izdarītas vairumtirdzniecībā (70,7%), rūpniecībā (16,4%) un finansu starpniecībā (5,1%), tad jau nākamajā – 1993. gadā – investīcijas vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā sastāda vairs tikai 38,8%, rūpniecībā tās pieauga tikai par 1,7 procenta punktiem, bet finansu starpniecībā tās sastādīja 23,5% no kopējā investīciju apjoma.

Sākot ar 1994. gadu investīciju struktūrā vislielākais īpatsvars ir transportam un sakariem (1994. g. – 31,4%, 1995. g. – 42,5%, 1996. g. – 55,1%) un finansu starpniecībai (attiecīgi 28,5%, 22,2%, 18,2%). Kā redzams, ieguldījumi rūpniecībā trīs gadus (1993 – 1995) ieņēma tikai trešo vietu, kaut gan tieši ražojošie uzņēmumi ar ārvalstu kapitāla līdzdalību nodarbināja vislielāko strādājošo skaitu. Stāvoklis uzlabojās 1996. gadā, kad investīcijas rūpniecībā sāka pieaugt.

Neskatoties uz investīciju kopējā apjoma pieaugumu, tās apjomi izglītībā 1996. gadā ir krasi samazinājušies salīdzinot ar 1994. un 1995. gadu (1996. g. to apjoms sastādīja 0,95% no 1994. gada un 1,2% no 1995. gada apjoma).

Minētajā periodā ir mainīties arī investīciju apjoms valstu griezumā (sk. 2. tabulu).

Kā redzams no 2. tabulas, 1992. un 1993. gadā lielākos ieguldījumus veica ASV, attiecīgi 62,6% un 37,2% no kopējā investīciju apjoma. Sākot ar 1994. gadu ASV interese sākusi samazināties un to ieguldījumu īpatsvars 1994. gadā bija 14,1%, 1995. gadā – 12,0%, 1996. gadā – 9,5%, no pirmās vietas 1992. gadā tā noslidējusi uz 3. vietu 1996. gadā. Krievija diezgan stabili turas otrajā vietā, izņemot 1994. gadu, kad tā dalīja ceturto vietu ar Lielbritāniju, ierindojoties aiz Dānijas, ASV un Vācijas.

1994. gada sākums saistās ar šobrīd lielāko ieguldījumu SIA "Lattelekom" sakaru nozarē, ko veic "TILTS Communication". Tā rezultātā pirmo vietu starp valstīm investīciju jomā ieņēma un turpina ieņemt Dānija. Tās īpatsvars kopējā ieguldījumu apjomā attiecīgi sastāda 26,4%, 26,0% un 1996. gadā – 32,4%. Jāpiebilst, ka LAA rēķina mazākas investīcijas no Dānijas, kur oficiāli ir reģistrēts konsorcijs "TILTS Communication", Lattelekom investors, jo uzskata, ka šīs investīcijas jāreķina kā Lielbritānijas un Somijas ieguldījumi, jo šo valstu uzņēmumi veido konsorciju.

Investīciju apjomus līdz 1995. gadam palielinājušas visas valstis, to skaitā

tādas lielvalstis kā Krievija, ASV, Vācija. No kopējā samazinājuma 32987,3 tūkst. Ls, Krievijas īpatsvars sastāda 26,5%, Nīderlandes – 16,6%, Īrijas – 16,0%, Vācijas – 14,3%, ASV – 11,6%. Uzskatām, ka Latvijas valdībai vajadzētu pievērst uzmanību šim faktam un pilnveidot tiešo investīciju piesaistes politiku.

Vēl viens ārzemju investīciju raksturojums ir to ģeogrāfiskais izvietojums. Jāatzīmē, ka zināma nevienmērība ir raksturīga visām valstīm, bet Latvijā ir izteikta ārvalstu investīciju koncentrācija Rīgā un Rīgas apkaimē. Atsevišķi šīs problēmas risinājumi rasti 1996. gadā. Piemēram, Baltijas - Amerikas uzņēmējdarbības fonds finansējis 11 projektus kokapstrādes un pārtikas pārstrādes uzņēmumu izveidei lauku rajonos, Vācijas koncerns "Preiss - Daimler" kļuvis par Valmieras stikla šķiedras rūpnīcas 49% akciju īpašnieku Valmierā, somu firma "Vainiopia Ltd" nolēmusi celt kokzāģētavu Latvijas dienvidaustrumos, Zviedrija investējusi līdzekļus Talsu kokzāģētavā u. c.

Viens no pozitīviem momentiem ir tas, ka Latvijā ir radītas Rēzeknes un Liepājas brīvās ekonomiskās zonas, kur investīciju magnēts būs zemākas nodokļu likmes. Šādu zonu radīšana ir labi pārdomātas ekonomiskās politikas rezultāts.

Tiešo ārzemju investīciju apjoms uz vienu iedzīvotāju parāda tās valsts pievilcību ārvalstu investoriem un arī investīciju nozīmi ekonomikas attīstībā. Sakarā ar Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas pētījumu, Latvija ar ārvalstu tiešajām investīcijām uz vienu iedzīvotāju 1996. gadā ierindojās 4. vietā starp Centrālās un Austrumeiropas valstīm, nedaudz atpaliekot no Ungārijas, Čehijas un Slovēnijas.

Investīciju pašreizējais līmenis veido 15% no Latvijas iekšzemes kopprodukta (IKP) apjoma un uzskatāms par relatīvi zemu. Kā liecina citu valstu pieredze, lai nodrošinātu strauju ekonomisko attīstību, tā īpatsvaram IKP jāpārsniedz 20%.

Pēc Latvijas Attīstības aģentūras prognozēm, 1997. gadā Latvijā būs lielākas ārvalstu investīcijas nekā līdz šim, jo turpināsies lielo uzņēmumu, tādu kā "Latvenergo", "Latvijas kuģniecība", privatizācija. Turklāt, ievērojami palielināsies Vācijas investīcijas Latvijā, jo divu Vācijas uzņēmumu – "Ruhrgas un Preussen Elektro" – konsorcijs kļuva par vienu no "Latvijas gāzes" stratēģiskajiem investoriem.

Neskatoties uz ierobežotām valsts budžeta iespējām, ir jāvairo pasaules informētība par Latviju. Internet iniciatīva paredz Latvijas iekļaušanu kopējā pasaules tīklā (World Wide Web), lai sniegtu informāciju Latvijas firmām un konsultētu potenciālos investorus, kas vēlas izzināt Latvijas priekšrocības.

Ārvalstu investorus, galvenokārt, attur nepilnīga informācija, likumdošanas

nestabilitāte, banku sektors, ieguldījumu drošība, korupcija. Latvijas valdībai ir jāstimulē ārvalstu investīciju piesaiste ar attiecīgiem likumiem.

Literatūra

1. J.Bojārs, V. Vilne. Starptautiskās investīcijas. LU, Starptautisko Attiecību institūts, Rīga, 1996.
2. Par ārvalstu ieguldījumiem Latvijas Republikā. Likums ar grozījumiem līdz 1996. gada 11. decembrim. *Business & Baltija*, Nr.5, 1996. gada 17. decembris.
3. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību. Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, Rīga, 1997. gada jūnijs.
4. Latvijas skaitļos. 1996., LR VSK Rīga, 1996.
5. Latvijas statistikas ikmēneša biļetens Nr.4 1997. g. Rīga, maijs 1997. g.

Olga Peipiņa

(Daugavpils, Latvija)

Savstarpējo attiecību problēmas Ignalinas atomstacijas zonā dzīvojošo vidū

Atbilstoši socioloģiskā pētījuma programmai "Atomenerģētika un apkārtējā vide", 1997. gada aprīlī tika veikta Daugavpils rajona 9 pagastu iedzīvotāju, kuri ir vecāki par 18 gadiem un dzīvo 30 km zonā no Ignalinas AES, socioloģiskā aptauja "Ignalinas AES zonā dzīvojošo cilvēku dzīves apstākļi un drošība". Dotā projekta programmu izstrādāja Lietuvas Zinātņu akadēmijas Filozofijas un Socioloģijas institūta un Daugavpils Pedagoģiskās universitātes speciālisti.

Iegūtā empīriskā materiāla analīze ļauj objektīvi novērtēt Ignalinas AES zonā dzīvojošo cilvēku dzīves apstākļus un raksturot apkārtējās vides ietekmi uz šī reģiona iedzīvotāju savstarpējām attiecībām.

Respondentu atbildes liecina par to, ka apskatāmā konkrētā reģiona iedzīvotāju dzīves apstākļi pasliktinājās tāpat, kā lielākai Latgales iedzīvotāju daļai. Tam pamatā ir sociāli ekonomiskie cēloņi. Bet Daugavpils rajona iedzīvotājiem bez tam vēl jāiztur paaugstinātā psiholoģiskā spriedze, ko izraisa Ignalinas atomstacijas tuvums.

Neskatoties uz šiem negatīvajiem faktoriem, kuri ietekmē dzīves līmeņa lejupslīdi, daudzi reģiona iedzīvotāji ir apmierināti ar savu dzīves vietu un apkārtējo vidi. Daudzi cilvēki jau ilgi dzīvo šajā apvidū, ir integrējušies

sociālajā un etniskajā vidē, viņus piesaista apkārtējās dabas pievilcība un skaistums. Tāpēc visu tautību respondentu vairākums neizteica nekādu vēlēšanos mainīt savu dzīves vietu tādēļ, ka tā atrodas tuvu atomstacijai vai tajā ir slikti dzīves apstākļi. Kā uzskata zinātniece I. Apine, ilgstoši dzīvojot Latvijā mainās vietējo iedzīvotāju lingvistiskā orientācija, veidojas pieķeršanās lokālajai videi, tīri sadzīviskas saites – tāpat, rodas stipri motīvi iesakņošanai.(1)

Tabula 1.

Respondentu atbilžu sadalījums uz jautājumu "Kur Jūs gribētu dzīvot dotajā brīdī?" (n=892, procentos no respondentu skaita)

Atbilžu varianti	Visi respon-		Tajā skaitā				
	latv. denti	latv. denti	krievi	poļi	baltkr.	ukraiņi	citi
Tur, kur tagad dzīvoju	79	78	75	82	89	100	83
Citā Latvijas rajonā	7	9	6	10	4	–	–
Ārzemēs	12	9	17	6	7	–	17
Neatbildēja	2	4	2	2	–	–	–

Tie 62 respondenti, kuri vēlētos pārbraukt uz citu Latvijas rajonu, pārsvarā nosauca savas tagadējās dzīves vietas tuvāko apkārtni: Daugavpils pilsētu, lauku apvidus, kuri atrodas tuvu Daugavpilij, vai galvaspilsētu Rīgu. Pavisam neliels skaits ir tādu, kuri vēlētos pārcelties uz tālākiem novadiem – Vidzemi vai Kurzemi.

Respondentus nevilina arī varbūtējā iespēja emigrēt uz ārzemēm, jo tādu, kas vēlētos aizbraukt no Latvijas, izrādījās tikai 12%, visvairāk tādu ir krievu iedzīvotāju vidū. Taču ja viņiem būtu radīti piemēroti apstākļi izbraukšanai un tam nepieciešamie līdzekļi, viņi izvēlētos nevis bijušās PSRS kaimiņrepublikas – Krieviju vai Baltkrieviju, bet citas attīstītās valstis kā ASV, Vāciju un citas Eiropas valstis, ar kurām Latvijai ir izveidojušies ciešākie sakari (Anglija, Dānija, Zviedrija, Somija).

Neskatoties uz to, ka Ignalinas AES tuvums, pēc respondentu domām, rada reālas briesmas viņu dzīves telpai (dabai, veselībai), ka reģionā ir augsts bezdarba līmenis (aptaujas laikā tikai 53% respondentu strādāja patstāvīgi atalgotā darbā), cilvēki vairākumā paliek uzticīgi savai izvēlētajai dzīves vietai neatkarīgi no savas tautības un dzīvošanas ilguma dotajā teritorijā.

Latviešu un cittautiešu ģeogrāfiskais izvietojums Latgales teritorijā liecina par to, ka te izveidojusies atšķirīga no citiem Latvijas novadiem nacionāli